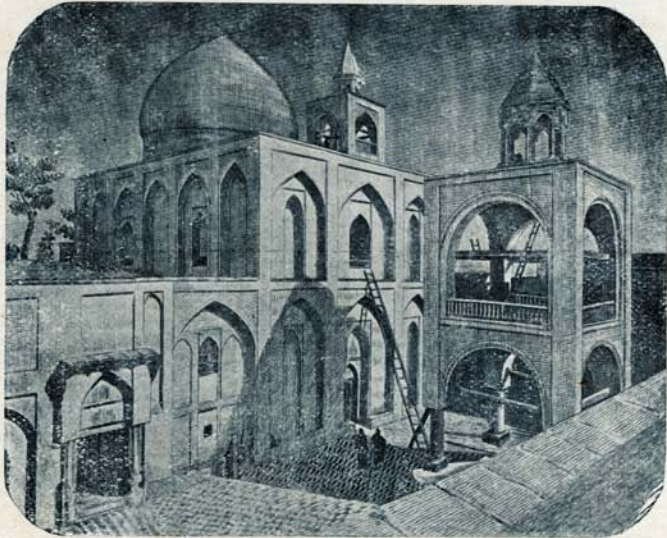

պատմագիր մը՝ «Ճամայարան» կը պարտադրէր աշակերտաց նուիրուիչ ձեռագիրներու վերձանութեան և ուսումնասիրութեան . վանանայրն ալ իր կարգին կ'ըրադէր միշտ գրական աշխատութիւններով, որով սկսաւ Հայաստանի մէջ հռչակ հանել իբրև գիտուն վարդապետ : Եւրոպա ուղեւորութեան առօրէ **սպուած** գիրքեր տեսած ըլլալով, յառաջդիմասէր այս կղերականը փափաքեցաւ որ Հայ Տպագրութիւնը հայրենի աշխարհի մէջ ալ տարածուի, և ջնայելով որ գլխավին անտեղեակ էր այդ բազմապահանջ արուեստին՝ գործի ձեռնարկեց միարաններուն նետ որոնցմէ Սիմեոն աջ բազուկը հանդիսացաւ Խաչատուրի : Ամենքը մեկ, ձեռք ձեռքի տուած՝ փորագրեցին, ձուլեցին, մկան ու տառ պատրաստեցին, շարեցին, ի չգոյէ ի գոյ ածին **բուզքը**, փորձեր սրբագրեցին, պրակներ խմբեցին ու կազմեցին, մինչև որ կարող եղան **1641 (ՌՂ)**ին 500 օրինակ միայն զրոյշմել **Հարսնց վարճ** անուն երկսին ու մեծաառա. գիրքը : Ստուգիւ հրաշքի հաւասար բան մը՝ մեծագործութիւն մըն էր այդ հատորին հրատարակութիւնը, քանի որ ինքնանար միջոցներով, փորձերով ու աքնութիւններով միարանք գլուխ հանած էին զայն, և այդ իսկ պատճառաւ գործը գերծ չէր կրնար ըլլալ խոշոր բերութիւններէ . այս մասին Յիշատակարանին մէջ կը կարդանք . «Եւ պաւկասութեան սորին անմեղադիր լերուք . . .

ՆՈՐ-ՋՈՒՂԱՅԻ ԱՍԵՆԱՓՐԿԻՉ ՎԱՆՔԸ

գի ոչ ուսա՛ յաճմե՛կ . . . բերես յառաջանալով լաւ եւս լիցի» : Ու իրաւ ալ տարի մը վերջ նոյն տպարանէն լոյս կ'ընծայուի **Ս.Տ.Տ.Ի Ժամագիրքը** (համանուն գիրքին անդրանիկ տրպագրութիւնը) որ բաղդատմամբ առաջնոյն՝ աւելի փոքր ու վաղելուջ տառերով կանոնաւոր տիպ մըն է, բովանդակելով «կարգաւորութիւնք եկեղեցոյ և արարողութիւնք ժամատեղաց, Հրբաժարիմք, Հաւատով խոստովանիմ, Նարեկ, Շարական, Սաղմոս ու

Տօնացոյց» : «Ատենի ժամագիրք»ը կը պարունակէ ճաշակաւոր բոջնագիրք և հաղկական ոճով խորանագարդեր՝ որոնք ենթադրական է որ պատրաստուած ըլլան Զուղայեցի պատկերձան Մինասէ, այնքան համրաւ հանած իր ատենին : Իրենց մամուլէն զուրս եղած այս երկու գիրքերն ալ խիստ հագուազիւտ են հիմալ . մենք ներկայ երկու էջերն արտագրեցինք Օրմանեան Ս.ի սեփականութիւնը եղող **Ժամագիրքէն**, որուն Յիշատակարանէն կ'ընդօրինակենք հետեւեալ հատուածը . « . . . Քանզի ամենեղջանիկ վարդապետս Խաչատուր օր ըստ օրէ տեսներ գտպագրութիւն ի մէջ ազգացն Լատինացոց, ցանկալը միշտ որպէս զի լիցի ի մէջ Հայաստանեալց եւ . . . : Ընդ Ս. Հօրս իլիչ մաղբեմ գմարբասուն աշակերտեալ մանկունս իւր (Սիմեոն, Գուրի, Մկրտիչ, Պաղտատար վարդապետք եւայլք) . . . **Եւ զՅովաննէտ վարդապետն որ զնացեալ օրչի յաճխարհին Լատինացոց, որպէս զի ուսեալ ի նոցանէ եւ եկեալ ուղղեցէ եւ հաստեացէ զաս ի մէջ Հայաստանեալց . . . » :**

** 25^ր ՅՈՎՂ. ՎՐԳ. ԶՈՒՂԱՅԻՆՑԻ. — 50^րդ երեսին վրայ 25^ր բուսմամարով հանդիպեցանք այս միարանին տպագրական առաքելութեան Իտալիոյ Լ.ԻՎՈՒՆՅՕ քաղաքին մէջ ուր 1643 ին **Սաղմոս** մը միայն կրցած էր տպել՝ համար հագար ջարջարանքներով : Հոն, արուեստին հմտանալէ վերջ երբ Նոր Զուղա վերադարձաւ՝ վախճանած գտաւ վանանայր Խա-